

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/1851/2023.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.21.277/2022/10. számú végzése alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kollarics Flóra ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az egyedi ügy felperese volt. Az alkotmányjogi panasz eljárás előzményét képező ügy alperese (a továbbiakban: alperes) az indítványozó édesanyja.
- [3] Az indítványozó édesapja – az alperes férje – 2017. július 11-én végintézkedés hátrahagyása mellett elhunyt. A végintézkedés értelmében az örökhagyó által irányított családi vállalkozásokat az alperes örökölte. A hagyatéki tárgyalás során az indítványozó, valamint két testvére akként nyilatkozott, hogy a végrendeletet érvényesnek fogadják el, kötelesrész iránti igényt nem terjesztenek elő. Ennek folytán az örökhagyó hagyatékát a közjegyző 2018. április 4-én kelt végzésével végrendeleti öröklés címén átadta az alperesnek. A családi vállalkozásokat az alperes és az indítványozó közösen irányították, azonban a cégvezetéssel kapcsolatos nézeteltérések miatt megromlott a viszonyuk.
- [4] Az indítványozó keresetében elsődlegesen azt kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest arra, hogy a kereseti kérelemben megjelölt vagyonelemeket kötelesrészi igényként adja ki az indítványozónak. Ezt a követelését arra alapította, hogy a hagyatéki tárgyaláson tett nyilatkozata érvénytelen, ezért a közjegyző végzése is érvénytelen. Másodlagosan a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 7:75. §-ára, 7:82. § (1) bekezdésére, 7:84. § (1) bekezdésére, 7:85. § (1) bekezdésére, valamint 7:86. § (1) és (3) bekezdéseire hivatkozással azt kérte, a bíróság kötelezze az alperest a megjelölt vagyonelemek kötelesrészi igényként való

kiadására. Harmadlagosan ajándék visszakövetelése jogcímén követelte a megjelölt vagyonelemeket.

- [5] Az elsődleges kereseti kérelem vonatkozásában előadta, hogy a hagyatéki tárgyaláson tévedésből nyilatkozott arról, hogy nem kíván kötelesrészi igényt érvényesíteni. Azért mulasztotta el az igényérvényesítést, mert szóban megegyezett az alperessel, hogy az örökhagyó halálát megelőzően kialakult gyakorlatnak megfelelően vezet egyes családi vállalkozásokat. Erre tekintettel az alperes őt megtévesztette.
- [6] A másodlagos kereseti kérelem vonatkozásában azt adta elő, hogy a Ptk. hivatkozott rendelkezései alapján őt az örökhagyó leszármazójaként a törvény erejénél fogva megilleti a kötelesrész.
- [7] A harmadlagos kereseti kérelem vonatkozásában arra hivatkozott, hogy mivel ellenérték nélkül mondott le a kötelesrész érvényesítéséről, ezért e lemondás következtében ajándékozási szerződés jött létre. Ezt az ajándékot a Ptk. 6:237. § (1), (2) és (3) bekezdéseire hivatkozással visszakövetelte.
- [8] Az első fokon eljáró Dunakeszi Járásbíróság ítéletével elutasította az indítványozó keresetét. Az elsőfokú ítéletben kifejtettek szerint a közjegyző hagyatékátadó végzése külön eljárási szabályok alapján jött létre, eljárásjogi alapú megtámadására a bíróság előtt folyó perben már nincs lehetőség.
- [9] A bíróság az indítványozó hagyatéki tárgyaláson tett nyilatkozatával kapcsolatosan, a tanúvallomások részletes összevetését követően arra a következtetésre jutott, hogy nem áll fenn a keresetben megjelölt akarat hiaba (tévedés, megtévesztés). A peradatok nem támasztották alá az indítványozó azon állítását, hogy a hagyatéki tárgyalás előtt egyeztetett az alperessel, ezért nem volt bizonyított az állított szóbeli megállapodás létrejötte, aminek értelmében a kötelesrészi igényérvényesítésről lemondó nyilatkozat fejében az indítványozó az alperessel közösen igazgatja a családi vállalkozásokat. A BH1985.59-re figyelemmel a nyilatkozat egyoldalú joglemondásnak tekinthető, melynek következtében nincs lehetőség a kötelesrész iránti igény későbbi előterjesztésére.
- [10] A bíróság kitért arra is, hogy az indítványozó kifejezetten a kötelesrész természetben való kiadását kérte, azonban nem merült fel arra vonatkozó adat, hogy az örökhagyó a kötelesrész természetben való kiadását kívánta, továbbá az nem is lenne célszerű, mert további feszültségeket eredményezne az indítványozó és az alperes között.
- [11] Az ajándékozási szerződésre alapított harmadlagos kereseti kérelem kapcsán a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy ilyen szerződés nem jött létre, ahhoz ugyanis az alperes elfogadó nyilatkozata is szükséges lett volna, aki azonban ilyen nyilatkozatot nem tett.
- [12] Az elsőfokú ítélettel szemben az indítványozó fellebbezést terjesztett elő. A Budapest Környéki Törvényszék az elsőfokú ítéletet az indokolás módosításával helybenhagyta.

- [13] A másodfokú bíróság álláspontja szerint eleve téves volt az indítványozó elsődleges kereseti kérelmének érdemi elbírálása. A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 172. § (3) bekezdésére figyelemmel nem álltak fenn a megállapítási kereset előterjesztésének feltételei, az indítványozó ténylegesen marasztalási keresetet terjesztett elő.
- [14] A hagyatéki eljárás felülvizsgálatára a polgári perben nem volt lehetőség. Az öröklésben érdekelték lemondtak a fellebbezési jogukról, ezért a korábban nem vizsgált eljárási szabálysértésekre a későbbi perben már nem lehet hivatkozni. Az indítványozó által állított eljárási szabálysértések köréből a jegyzőkönyvvezető hiánya kapcsán a másodfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy a tanúvallomásokban elhangzottak közömbösek, mert a jegyzőkönyvvezető aláírta a hagyatéki jegyzőkönyvet, és ezzel igazolta, hogy jelen volt. Mindemellett a közjegyző esetleges eljárási szabálytalansága nem tekinthető az anyagi jog szerint minősülő semmisségi oknak.
- [15] Az indítványozó azon hivatkozásával kapcsolatosan, hogy az elsőfokú ítéletben hivatkozott BH1985.59 számú határozat a hatályát veszítette, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) szabályain alapult, a másodfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy az új, hatályos Ptk. a bírói gyakorlatot emelte törvényerőre, ezért a hivatkozásnak volt helye az indokolásban.
- [16] Az indítványozó nyilatkozata joglemondó nyilatkozatként értelmezendő, ezt az örökösök egybehangzó tanúvallomásai és az indítványozó által a Budapesti Ügyvédi Kamarának írt levél kétségtelenné teszik.
- [17] A tévedés, illetve megtévesztés körében a Budapest Környéki Törvényszék azt emelte ki, hogy az indítványozó folyamatosan változtatta a nyilatkozatát. Ezen túlmenően az indítványozót terhelte annak bizonyítása, hogy valóban létezett az általa állított szóbeli megállapodás, erre azonban csak közvetett bizonyítékok utaltak, amelyek a kétséget kizáró bizonyosság megállapítására alkalmatlanok voltak.
- [18] A harmadlagos kereseti kérelem tekintetében a másodfokú bíróság megerősítette azt az álláspontot, hogy a kötelesrész érvényesítéséről való lemondás nem minősül ajándéknak. A kötelesrész iránti igény nem átruházható, ezért ha valaki nem él a jogával, az a jog elenyészik.
- [19] Az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel támadta a jogerős ítéletet. Ebben elsődlegesen azt kérte a Kúriától, hogy helyezze hatályon kívül az első- és másodfokú ítéletet és hozzon a jogszabályoknak megfelelő új határozatot. Másodlagos kérelme szerint „amennyiben a döntéshez szükséges tények nem állapíthatók meg és/vagy amennyiben a másodfokú bíróság olyan, az ügy érdemére kiható eljárási jogszabálysértést követett el, amely folytán a jogvita véglegesen nem bírálható el, az ügyben eljáró első- vagy másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára” utasítsa.

- [20] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet az alkotmányjogi panasszal támadott végzésével visszautasította, mert a felülvizsgálati kérelemből a Pp. 110. § (3) bekezdésének megfelelő értelmezés mellett sem volt megállapítható, milyen tartalmú döntés meghozatalát kívánja az indítványozó. A felülvizsgálati kérelemből nem deríthető ki, hogy az indítványozó az egyes jogszabályhelyekre mely kereseti kérelmek tekintetében hivatkozik. Az indítványozó nem jelölte meg megsértett rendelkezésként a Pp. „127.” – helyesen: 172. – § (3) bekezdését – amely a megállapítási kereset előterjesztésének feltételeit rögzíti –, sem a Ptk. 6:90. § (3) bekezdését – amely a tévedésre való hivatkozás korlátait jelöli ki –, emellett felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet sem terjesztett elő, ezért nem egyértelmű, melyik kereset(ek) tárgyában kéri a Kúria döntését. A felülvizsgálati kérelem azt sem tartalmazza, melyek a jogvita végleges elbírálását akadályozó eljárési szabálysértések. Az indítványozó nem jelölt meg megsértett jogszabályhelyet azzal az állításával kapcsolatban, hogy a bíróságok nem mindegyik keresetét merítették ki. Továbbá a Kúria álláspontja szerint az indítványozó hivatkozott a döntéshez szükséges tények hiányára is, azonban a felülvizsgálati kérelem a Pp. kapcsolódó 276. §-ának megjelölésével nem tartalmazott ezzel összefüggő eljárési szabálysértést.
- [21] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panaszát, melyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmére történő hivatkozással kérte a Kúria végzésének a Budapest Környéki Törvényszék és a Dunakeszi Járásbíróság ítéleteire kiterjedő megsemmisítését.
- [22] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése körében a bírósághoz fordulás jogának megsértéseként hivatkozott arra, hogy a bíróságok nem vették figyelembe a 2021. április 8-án előterjesztett keresetváltoztatást, ezáltal nem értékelték a kereseti követelést alátámasztó komplex jogi érvelést a maga teljességében. A bírósághoz fordulás jogába beletartozik az, hogy a bírói döntés érdemben kiterjedjen a perben felvetett valamennyi jogkérdésre. Ez a követelmény sem az első-, illetve másodfokú bíróság ítéleteiben, sem a Kúria végzésében nem teljesül. A Kúria felülvizsgálati eljárását semmilyen alkotmányos korlát nem köti, mivel a jogorvoslati jog nem terjed ki a rendkívüli jogorvoslatokra, ezért a Kúria nem is kérhető számon, ha a felülvizsgálati kérelem valamelyik eleméről indok nélkül megfeleldez. A Kúriával szemben is érvényesíteni kell a legalapvetőbb eljárási alkotmányos minimumot.
- [23] Az indítványozó az indokolt bírói döntéshez való jog körében azt adta elő, hogy az első- és másodfokú bíróságok nem indokolták meg, „miért nem tartják szükségesnek az indítványozott tanú meghallgatását; az e-mailváltások bekérését. Nem adtak számot arról, miként írhatja felül az elfogult tanú vallomása a közokiratban foglaltakat. Nem fejtették ki, hogy miért [alkalmazták azt a] PK 262. vélemény, amelyben foglalt esetkörök fel sem merültek az ügyben”, az indítványozó keresete ugyanis az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazására irányult, nem a hagyatékátadó végzés hatályon kívül helyezésére. A bíróságok annak sem adták

indokát, miért lehet irányadó az ügyben a közel 40 éves BH 1985.59. A Kúria pedig nem foglalkozott a másodlagos felülvizsgálati kérelemmel, amelyben az indítványozó a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az alsóbb fokú bíróságok új eljárásra kötelezését kérte. A Ptk. 6:90. § (3) bekezdése irreleváns az ügy megítélése szempontjából, a Pp. 127. § (3) bekezdése pedig nem létezik.

- [24] Az indítványozó azt is előadta, hogy a Kúria – kérelmének megfelelően – kitűzte a tárgyalást, ennek ellenére a tárgyalás megtartása előtt meghozta a támadott végzést.
- [25] Az indítványozó a *contra legem* jogalkalmazás körében hivatkozott az Alkotmánybíróság hármas szempontrendszerére, melynek értelmében a törvénysértő jogalkalmazás akkor éri el az alaptörvény-ellenesség szintjét, ha 1. a bíróság az indokolási kötelezettséget sértő módon nem indokolja meg, hogy az adott jogkérdésre irányadó, hatályos jogi normákat miért nem alkalmazta, 2. a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normákat nem vette figyelembe, 3. döntését olyan joggyakorlatra alapította, amelynek alapjául szolgáló jogi normákat a jogalkotó új jogi szabályozás elfogadásával és hatálybaléptetésével összefüggésben kifejezetten hatályon kívül helyezett. Álláspontja szerint e szempontrendszer mindhárom elemében érhető a támadott bírói döntésekben.
- [26] A panaszban foglaltak értelmében a Kúria nem volt tekintettel a támadott végzésben hivatkozott 1/2016. (II. 15.) PK vélemény (a továbbiakban: PK vélemény) 5. pontjának azon rendelkezésére, amely szerint „[a] Kúria által hozandó határozat tartalmára vonatkozó határozott kérelemnek minősül az is, ha a fél – a tartalmi követelményeknek egyébként megfelelő – kérelmében a jogerős határozat vagy mindkét fokú határozat hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság vagy az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kéri”. A PK vélemény e rendelkezése alapján ugyanis nem lenne akadálya annak, hogy a felülvizsgálati indítványban előadott másodlagos kérelmet a Kúria érdemben bírálja el. Ezzel a hármas szempontrendszer 1. és 2. pontja is megvalósult.
- [27] A Kúria a *contra legem* jogalkalmazás 3. esetét valósította meg azzal, hogy a PK 262. állásfoglalást, valamint a BH 1985.59 számú eseti döntést alkalmazta. Ezek ugyanis nem relevánsak az ügyben, továbbá a BH 1985.59. számú eseti döntés a régi Ptk. hatályukat veszített rendelkezésein alapult. Ehhez képest az első- és másodfokú bíróságok nem alkalmazták a Ptk. kötelező részre vonatkozó szabályait.
- [28] Az indítványozó a fegyverek egyenlősége körében azt adta elő, hogy az eljáró bíróságok sommásan, teljes egészében elutasították az általa kezdeményezett, releváns bizonyítási indítványokat.
- [29] A fentiekben túlmenően az indítványozó hivatkozott a jogorvoslati jog sérelmére, amit azzal támasztott alá, hogy a Kúria *contra legem* jogalkalmazása őt a jogorvoslat lehetőségétől is megfosztotta.
- [30] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt

tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az alábbiakat állapította meg.

- [31] Az indítványozó jogi képviselője 2023. június 23-án vette át a Kúria ítéletét, majd augusztus 14-én, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti 60 napos határidőn belül nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt az elsőfokú bíróságon.
- [32] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A határozott kérelem feltételeit az Abtv. 52. § (1b) bekezdése – annak *a)–f)* pontjai – rögzítik. A panasz ezeknek a feltételeknek megfelelt az alábbiak szerint.
- [33] A panasz tartalmazza azt az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza. Tartalmazza az eljárás megindításának indokait és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét; megjelöli az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megsértett rendelkezéseivel, továbbá kifejezett kérelmet ad elő a sérelmezett bírói döntések megsemmisítésére.
- [34] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti [*a*] pont], továbbá az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [*b*] pont].
- [35] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján tehát az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett: a támadott bírói döntés az ügy érdemében hozott, vagy eljárást lezáró döntésnek minősül-e, az indítványozó kimerítette-e a jogorvoslati lehetőségeit, az indítványozó érintettnek minősül-e, illetve Alaptörvényben biztosított jog sérelmét állítja-e a panaszban.
- [36] Az indítványozó a fellebbezéssel kimerítette rendes jogorvoslati lehetőségét, egyúttal a rendkívüli jogorvoslatok köréből élt a felülvizsgálati kérelem előterjesztésének jogával.
- [37] A Budapest Környéki Törvényszék és a Dunakeszi Járásbíróság ítéletei az ügy érdemében születtek, ezért megfelelnek az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglalt követelménynek. A Kúria végzése nem az ügy érdemében született, azonban az eljárást befejező döntésnek minősül.
- [38] Az Ügyrend 32. § (5) értelmében az Alkotmánybíróság a Kúriának a felülvizsgálati eljárásban hozott nem érdemi döntésén keresztül csak akkor vizsgálja az alapügyben hozott bírói döntést, ha a Kúria az alkotmányjogi panaszban sérelmezett, nem érdemi döntését mérlegelési jogkörben hozta meg. Az indítványozó a tisztességes bírósági

eljáráshoz való jog körében részletekbe menően támadja az első- és másodfokú ítéleteket, valamint az azokat meghozó bíróságok eljárását. Azonban csak a Kúria végzésének meghozatalát követően terjesztette elő a – Kúria végzését illetően határidőben benyújtott – alkotmányjogi panaszt. A Kúria végzése az eljárást befejező döntés, amely azonban nem mérlegelés eredményeként született – azt a Kúria a Pp. 415. § (1) bekezdés *f*) pontjára alapította –, ezért az Ügyrend 32. § (5) bekezdése alapján rajta keresztül nem támadható sem a jogerős (másodfokú), sem az elsőfokú ítélet, e döntések vonatkozásában a panasz elkésett. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz befogadhatóságát a továbbiakban csak a Kúria végzését támadó elemében értékelte {lásd hasonlóan: 3369/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [12]–[14], továbbá 3223/2021. (V. 28.) AB végzés, Indokolás [11]; a Pp. jelen ügyben is alkalmazott 413. § (1) bekezdése, valamint 415. § (1) bekezdés *f*) pontja vonatkozásában: 3384/2022. (X. 12.) AB végzés, Indokolás [24]–[25]; 3385/2022. (X. 12.) AB végzés, Indokolás [24]–[25]; 3480/2023. (XI. 7.) AB végzés, Indokolás [36]–[37]}.

- [39] Az indítványozó az egyedi ügy felpereseként érintettnek minősül.
- [40] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontja szerinti, Alaptörvényben biztosított jognak minősülnek.
- [41] Az Abtv. 31. § (2) bekezdése szerint ha egy ügyben alkotmányjogi panasz alapján a bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanabban az ügyben érintett panaszos által, azonos jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozva alkotmánybírói eljárásnak nincs helye. Az indítványozó által támadott kúriai végzéssel összefüggésben az Alkotmánybíróság nem folytatott le alkotmányossági vizsgálatot, ezért a *res iudicata* nem áll fenn.
- [42] Az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 29. §-ának való megfelelés szempontjából is. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [43] A jelen ügyben előterjesztett alkotmányjogi panasz gondolatmenete – a fenti indítványismertetésből is kitűnően – jelentős, szinte teljes mértékben a tisztességes bírói eljáráshoz való jog és annak részjogosítványai állított sérelmén alapszik. Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírói eljárással összefüggésben megfogalmazta, hogy nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Az alkotmányjogi panasz „nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi

jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.

- [44] Az indítványozó a Kúria végzésén keresztül az alapügyben született első- és másodfokú ítélet megsemmisítését is kérte az Alkotmánybíróságtól. E panaszem kapcsán részletekbe menően fejtegette, mely jogszabályi rendelkezéseket értelmezték tévesen a bíróságok, illetve milyen téves ténybeli következtetéseket vontak le a bizonyítási eljárás során. Az Ügyrend 32. § (5) bekezdéséből következően – a fentebb kifejtetteknek megfelelően – az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatta a panasz e részeit azok elkésettsége miatt, mindazonáltal megjegyzi a következőket.
- [45] Az indítványozó a keresetében három kérelmet fogalmazott meg: elsődlegesen a hagyatéki eljárás jogszabálysértő lefolytatására és a hagyatékátadó végzés érvénytelenségére alapítottan kérte a kötelesrész kiadását; másodlagosan a kötelesrészhez való, törvényen alapuló jogosultságára hivatkozott; harmadlagosan pedig az ajándék visszakövetelését jelölte meg követelése jogalapjaként. Miközben az Alkotmánybíróság egyértelművé tette, hogy az indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}, arra is felhívta a figyelmet, hogy az indokolási kötelezettségből nem az az elvárás következik, hogy a bíróság „a szubjektív elvárásait is kielégítő mélységű érvrendszer[t]” mutasson be, hanem az, hogy a döntés indokolása kiterjedjen „az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre” {3557/2021. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [28]}.
- [46] A rendelkezésre álló iratok alapján [Abtv. 57. § (1) bekezdés] e releváns kérdések a következők. A három kérelem alaposságának megítéléséhez tisztázni kellett, hogy a bíróságnak hatáskörében áll-e a hagyatéki eljárás, valamint a hagyatékátadó végzés jogszerűségének felülbírálata a kötelesrész kiadása iránti perben, létezett-e az a szóbeli megállapodás, amelynek értelmében az indítványozó a családi vállalatok irányításában való részvétel fejében mondott le a kötelesrész iránti igényről – s e körben őt megtévesztette-e az alperes –, illetve tekinthető-e ajándéknak a kötelesrésztől való, ellenérték nélküli lemondás. Ezeket a kérdéseket mind az első-, mind a másodfokú bíróság megválaszolta, álláspontjukat megindokolták és bemutatták azokat a releváns körülményeket, amelyek ezen álláspont kialakításához vezettek. Az elsődleges kereseti kérelemmel kapcsolatosan a másodfokú bíróság – az elsőfokú ítélet vonatkozó indokait felülbírálván – úgy foglalt állást, hogy a megállapítási kereset előterjesztésének törvényi feltételei nem álltak fenn, ezért nincs helye az érdemi vizsgálatnak. Az első- és a másodfokú bíróság egyaránt bemutatta a jogszabályi háttér tisztázása mellett, miért nem vizsgálható a kötelesrész iránti perben a hagyatéki eljárás során történt esetleges eljárási szabálysértés. Az állított szóbeli megállapodás tekintetében áttekintik és mérlegelik a bizonyítékokat, ennek

eredményeként jutnak el arra a következtetésre, hogy nincs olyan bizonyíték, ami meggyőzően alátámasztaná a megállapodás létét, ilyenformán az indítványozó nem tett eleget az őt terhelő bizonyítási kötelezettségnek. A harmadlagos kereseti kérelem jogalapja, az ajándékozás tekintetében a bíróságok szintén számot adtak arról, miért nem illeszthető az indítványozó által előadott lemondás az ajándékozási szerződés fogalmi kereteibe. Ezért az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatára az Abtv. 29. §-a alapján akkor sem lenne lehetőség, ha az első- és másodfokú döntések megtámadhatók lennének a Kúria eljárást befejező, de nem érdemi döntést tartalmazó végzésén keresztül.

- [47] Az indítványozó a felülvizsgálati kérelemben elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a jogszabályoknak megfelelő új határozat határozatát kérte a Kúriától, másodlagosan pedig – „amennyiben a döntéshez szükséges tények nem állapíthatók meg és/vagy amely folytán a jogvita véglegesen nem bírálható el” – utasítsa új eljárásra és új határozat hozatalára „az ügyben eljáró első- vagy másodfokú bíróságot”. Az elsődleges kérelmet illetően maga az indítványozó is elismeri a panaszban, hogy a Kúria alappal állapította meg, hogy az nem alkalmas az érdemi elbírálásra. A másodlagos kérelem kapcsán az Alkotmánybíróság azt emeli ki: a Kúria kifejezetten a felülvizsgálati kérelemben írtakra reflektál, amikor rámutat, hogy az nem tartalmazza, melyek a jogvita végleges elbírálását akadályozó eljárási szabálysértések, illetve a döntéshez szükséges tények hiánya tekintetében nem tartalmazza a jogszabályhely megjelölésével az ezzel összefüggő eljárási szabálysértés. A Kúria tehát kifejezetten a felülvizsgálati kérelemben előadottak szerint adott választ arra, miért nem alkalmas a kérelem az érdemi elbírálásra.
- [48] Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy bár a Kúria a kérelemben foglaltaknak megfelelően tárgyalást tűzött ki, végül mégis a felülvizsgálati kérelmet visszautasító végzést hozott. A Pp. 415. § (1) bekezdése értelmében a Kúria a felülvizsgálati kérelmet az eljárás bármely szakaszában visszautasítja, amennyiben az nem felel meg az e bekezdésben felsorolt feltételek valamelyikének. Ennek fényében az a tény, hogy a várakozás ellenére visszautasító végzés született, nem ellentétes az eljárási szabályokkal.
- [49] A fentiek alapján az alkotmányjogi panaszban foglaltak a Kúria támadott végzésével kapcsolatosan sem vetettek el sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [50] Az indítványozó a jogorvoslathoz való jogának sérelmét arra alapította, hogy a Kúria általa tisztességtelennek tartott eljárása a jogorvoslat lehetőségétől is megfosztotta őt. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) cikkére történő hivatkozás nem indokolta az Alkotmánybíróság érdemi eljárását az Abtv. 29. §-ára tekintettel. A panasz a jogorvoslathoz való jog sérelmét a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelméhez kapcsolta, ezért az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére hivatkozó elemében sem teljesíti az Abtv. 29. §-ában támasztott feltételeket.

[51] 4. Az indítvány nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést és nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre. Ezért azt az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Abtv. 29. §-a, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *d)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2024. február 6.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.
alkotmánybíró